

James Herriot

TOTES
LES BÈSTIES,
PETITES I GROSSES

Volum II

Traducció de Mar Vidal

El cercle *de VIENA*

Només havia estat fora dues setmanes, però n'hi va haver prou per ser conscient que la feina a la regió de les muntanyes tenia per a mi un encant que era incapaç de trobar enlloc més. La meva primera visita em va dur a enfilars un dels camins estrets i sense tanques que connecten Sildale amb Cosdale, i quan vaig haver arribat al cim en primera, vaig fer allò que feia tan sovint: aturar el cotxe al voral d'herba del camí i sortir-ne.

Això que diu la gent, que sempre ens falta temps per fer una pausa i contemplar el paisatge, mai ha estat aplicable a la meua vida. Penso que jo n'he dedicat una bona part —potser massa i tot— a, simplement, aturar-me i mirar, i és justament això el que vaig fer aquell matí. Des d'allà a dalt podia veure, més enllà de la plana de York, tota l'extensió dels turons de Hambleton, fins a seixanta quilòmetres a l'oest, i al meu darrere, l'extensió immensa dels erms que es desplegaven, alçant-se i enfonsant-se fins més enllà de l'altiplà. L'any que havia passat a Darrowby em devia haver aturat en aquest mateix indret una pila de vegades, i el panorama sobre la plana sempre em semblava diferent. De vegades, a l'hivern, la terra baixa es veia com una taca fosca entre els Penins coberts de neu i la lluentor blanca i llunyana dels Hambletons; i a l'abril, les ràfegues de pluja queien formant espessos vels que onejaven lentament sobre la gran extensió de clapes verdes i marrons. També hi va haver un dia que em vaig quedar palplantat sota un sol esplendorós, mentre observava, més avall, quilòmetres d'una boira densa que semblava una capa esponjosa

de cotó fluix, foradada aquí i allà per les capçades fosques dels arbres més alts i pels cims dels turons.

Avui, en canvi, l'inacabable mosaic de camps es veia adormit sota la llum del sol, i l'aire, fins i tot dalt del turó, semblava impregnat de les olors de l'estiu. Sabia que hi devia haver gent treballant allà baix, entre les granges, però no s'hi veia ni una ànima, i aquella pau que sempre trobava en el silenci i la buidor dels erms em va dominar del tot.

En moments així, em sentia sovint com si em veiés des de fora, un espectador que meditava tranquil·lament sobre els meus progressos. Em resultava fàcil retrocedir en el temps i tornar al moment en què vaig decidir que seria veterinari. Podia recordar el moment precís. Tenia tretze anys i estava llegint un article de la revista *Meccano* sobre oficis per a nois, i mentre llegia vaig tenir la ferma convicció que això era per a mi. I de fet, en què em basava? Només sabia que m'agradaven els gossos i els gats, i que no m'atreia gaire la idea de treballar en un despatx, un argument molt poc sòlid sobre el qual bastir una carrera. No sabia res ni sobre agricultura ni sobre els animals de granja, i malgrat que durant els anys d'universitat vaig formar-me en aquestes matèries, només era capaç de visualitzar un futur per a mi mateix: seria veterinari d'animals petits. Això em va durar fins al moment que em vaig graduar; era una espècie de visió en la qual em veia tractant mascotes domèstiques a la meva pròpia clínica veterinària, on tot seria no només modern, sinó revolucionari. Tindria un quiròfan totalment equipat amb tot el que calgués, un laboratori i una sala de raigs X... tot estava claríssim dins el meu cap fins que vaig obtenir el títol oficial de veterinari.

Però, aleshores, com rediantre havia acabat aquí, assegut en un prat dels turons de Yorkshire, en cos de camisa i calçat amb botes d'aigua, fent un lleuger tuf de vaca?

Les meves expectatives havien canviat ràpidament, quasi en el mateix instant que vaig arribar a Darrowby. La feina em va semblar un regal dels déus, en una època en què l'atur era força elevat. Al principi m'ho havia plantejat només com una plataforma per aconseguir arribar a la meva ambició veritable, però, com ja he dit, tot havia canviat, pràcticament en un instant.

Potser tenia alguna cosa a veure amb la increïble dolçor de l'aire, que encara m'agafava per sorpresa cada matí quan sortia al vell jardí silvestre de Skeldale House. O potser amb la intensitat de la vida diària en aquella casa vella i elegant, o amb el meu patró, en Siegfried, imprevisible i ple de talent, i amb son germà Tristan, l'estudiant esbojarrat. O potser va ser perquè vaig descobrir que tractar amb vaques, porcs, bous i cavalls em provocava una fascinació que abans mai no hauria ni sospitat, i tot plegat m'obligava a pensar en mi mateix com en un petit engranatge de la gran maquinària de la ramaderia britànica. En tot això hi trobava una mena de satisfacció molt tangible.

Probablement va ser perquè no havia somniat mai que un lloc com els Dales pogués existir. No havia pensat que fos possible poder passar els dies en una terra alta i neta, pentinada pel vent, on l'olor de l'herba i dels arbres mai no era gaire lluny, i, fins i tot sota la pluja hivernal, podia ensumar l'aire i trobar-hi l'alè fresc de coses que creixien amagades en algun punt, sota la freda abraçada del vent.

En qualsevol cas, tot a la meua vida havia canviat i ara la meua feina consistia a anar de granja en granja pel sostre d'Anglaterra, cada dia més conscient que era una persona privilegiada.

Em vaig tornar a enfilat al cotxe i vaig repassar la meua llista de visites; era un plaer tornar a ser aquí i el dia em va passar volant. Cap a les set de la tarda, quan ja pensava que podia començar a tirar cap a casa, vaig rebre una trucada d'en Terry Watson,

un jove vaquer que tenia dues vaques pròpies. Una d'elles, em va dir, tenia mastitis. Mitjan juliol era una mica aviat per a aquest tipus de patologia, però a partir del pic de l'estiu ens trobàvem, literalment, amb centenars de casos; de fet, molts grangers l'anomenaven «la bossa de l'agost». Era una malaltia desgraciada, perquè era pràcticament incurable i acostumava a provocar la pèrdua d'una part de la mamella (concretament, de la part que segrega la llet cap a cada mamella), i de vegades fins i tot de la vida de l'animal.

La vaca d'en Terry Watson semblava molt malalta. A l'hora de munyir havia tornat mig coixa del prat, tirant enfora la pota dreta del darrere per no fer-se mal a la mamella adolorida, i ara era al seu estable, tremolant i mirant endavant amb una expressió angoixada. Vaig estirar amb molta cura el mugró de la mamella afectada i en comptes de llet en va sortir un rajolí de sèrum fosc i pudent que vaig recollir amb el pot de llauna que tenia a la mà.

—L'olor és inconfusible, Terry —vaig dir—. És exactament del tipus estiuenc. —Vaig palpar la zona calenta i inflamada i la vaca va aixecar la pota ràpidament en sentir que tocava aquell teixit adolorit—. Està molt dur, a més. Temo que és força greu.

En Terry estava molt moix i acariciava amb una mà el llom de la bèstia. Ell no devia tenir gaire més de vint anys, tenia dona i un fill petitó, i era d'aquesta mena que estan disposats a treballar tot el dia per a algú altre i després tornar a casa i posar-se a tenir cura del propi bestiar. Un parell de vaques, uns quants porcs i unes quantes gallines representaven una gran diferència per a una família que havia de sobreviure amb trenta xílings a la setmana.

—No ho puc entendre —va mormolar—. Normalment, són les vaques seques, les que ho agafen, i aquesta encara em donava uns vuit litres al dia. L'hi hauria posat brea, si hagués sabut que

s'estava assecant. (Els grangers acostumaven a untar les mamelles de les vaques seques amb brea per espantar les mosques, que consideren culpables de contagiar la infecció.)

—No, la veritat és que ho pot agafar qualsevol vaca, en especial les que comencen a assecar-se —vaig dir, mentre extreia el termòmetre del recte. Marcava quaranta-un graus.

—I ara què passarà? Que hi pot fer alguna cosa, per salvar-la?

—Faré tot el que podré, Terry. Li posaré una injecció i tu has d'anar buidant-li la mamella tan sovint com puguis, però saps tan bé com jo que les perspectives no són gaire bones, amb aquestes coses.

—Ai, sí, prou que ho sé. —Em va mirar amb tristesa mentre jo injectava Coryne, la toxina piogènica, al coll de la vaca. (Encara ara seguim tractant així la mastitis de l'estiu, perquè la trista realitat és que cap dels antibiòtics de la gamma més moderna no fa gaire efecte.)—. Perdrà la mamella, oi que sí? I potser es morirà i tot.

Vaig provar de ser positiu.

—Bé, no ho crec, que s'arribi a morir, i si perd aquesta mame-lla, encara n'hi quedaran tres.

Però tenia aquella sensació d'indefensió que sentia sempre quan no podia fer-hi gran cosa per guarir una malaltia tan greu. Perquè sabia el cop que representava per a aquell jove; una vaca amb només tres mamelles perd bona part del seu valor de mercat, i això era si es complia el millor dels pronòstics que era capaç de preveure. No volia pensar en la possibilitat que la vaca es morís.

—Però, escolti, no hi ha res que jo hi pugui fer? Què en pensa? Tan malament la veu? —Les galtes xuclades d'en Terry Watson es veien pàl·lides i, mentre em mirava aquella figura tan prima i d'espatlles una mica encorbades vaig pensar, una vegada més, que el pobre noi no semblava prou robust per a aquella feina tan dura.

—No puc garantir res —vaig dir—, però acostumen a tenir més possibilitats de cura els casos en què la infecció es va drenant sovint. De manera que, fes tot el que puguis aquest vespre..., cada mitja hora, si pots. Aquest líquid purulent no li pot fer mal si l'hi vas traient tan aviat com es forma. I crec que li hauries d'anar netejant la mamella amb aigua calenta i fer-li una mica de massatge.

—Amb què l'hi faig, el massatge?

—Oh, tant se val, amb què ho facis. El cas és anar movent el teixit per poder anar extraient aquesta substància pudenta que se li acumula. La vaselina t'anirà bé.

—Tinc un bol de greix d'oca.

—Molt bé, doncs fes-lo servir —se'm va acudir que a gairebé totes les granges hi devia haver un bol de greix d'oca; era el lubricant universal tant per als homes com per a les bèsties.

En Terry semblava molt alleujat per l'oportunitat de fer-hi alguna cosa. Va agafar una galleda vella, es va posar el tamboret de munyir entre les cames i es va ajupir sota la vaca. Aleshores va aixecar la mirada i em va fitar amb una expressió estranyament desafiant:

—Dit i fet —va dir—, m'hi poso ara mateix!

El fet és que l'endemà al matí em van trucar a primera hora per anar a atendre una vaca amb febre làctia i, de tornada a casa, vaig voler fer una visita a casa dels Watson. Eren prop de les vuit del matí i, en entrar a la petita cabana amb dos estables, hi vaig trobar en Terry assegut en la mateixa postura en què l'havia deixat la nit anterior. Estirava la mamella infectada, amb els ulls tancats i la galta recolzada al flanc de la vaca. En sentir la meua veu es va sobresaltar, com si es despertés de cop.

—Hola! Ja veig que ho estàs tornant a provar.

També la vaca es va girar a mirar-me, en sentir-me, i vaig tenir la grata sorpresa d'adonar-me a l'instant de la seva increïble mi-

llora. Havia perdut aquell esguard buit i em mirava amb l'interès distret d'una bèstia sana. I el millor de tot: movia els maxil·lars amb el ritme lent i regular que tant ens agrada veure als veterinaris.

—Mare meva, Terry, si està molt millor. És com si fos una altra vaca!

El jove semblava tenir problemes per mantenir els ulls oberts, però em va somriure:

—Ai, sí. I vingui a mirar-la per aquest cantó!

Es va aixecar del tamboret, va estirar l'esquena a poc a poc i va repenjar-se sobre el llom de la vaca. Jo em vaig ajupir per veure la mamella, vaig palpar amb compte la zona inflamada i adolorida de la nit anterior, però la meua mà es va trobar amb una superfície suau i flexible. Perplex, vaig amassar una mica el teixit amb els dits. L'animal no va fer cap gest de sentir-se incòmode. Ara ja totalment desconcertat, vaig estirar una mica el mugró amb l'índex i el polze: la mamella era gairebé buida, però vaig aconseguir extraure-li un rajolí de llet blanca i pura que vaig recollir amb el palmell de la mà.

—Diantre, Terry, què està passant aquí? No em deus pas haver canviat la vaca! M'estàs prenent el pèl, oi que sí?

—No, senyor! —va dir el jove, somrient amb lentitud—. És la mateixa vaca. I tant que sí. Però ara es troba molt millor. Res més.

—Però, si és impossible! Què dimonis li has fet?

—Només el que em va dir vostè. Fer-li massatges i treure-li aquest suc pudent.

Em vaig gratar el cap, encuriosit.

—Però, és que torna a estar normal. És una cosa mai vista!

—Ai, ja ho sé, que no ho havia vist pas mai, vostè —va dir una veu de dona i, en girar-me, vaig veure la senyora Watson dreta al

costat de la porta, amb el nadó als braços—. Segur que no ha vist mai un home entestat a fer fregues i moixaines a una vaca tota la nit, oi que no?

—Tota la nit? —vaig exclamar.

La dona es va mirar el seu marit amb una barreja de preocupació i exasperació.

—Tota! No s'ha mogut d'aquest tamboret des que vostè va marxar, ahir al vespre. Ni s'ha ficat al llit, ni s'ha aixecat per menjar res. Només les cosetes que li he anat portant i unes quantes tasses de te. Quin tanoca! Si això mataria qualsevol!

Vaig mirar en Terry i vaig contemplar el seu rostre pàl·lid, el seu cos esprimatxat que gronxava lleugerament i el bol gairebé buit de greix d'oca que tenia als peus.

—Però home de Déu! —vaig exclamar—. Si has fet l'impossible! Però ara deus estar ben baldat. En qualsevol cas, la vaca sembla nova de trinca, i ja no cal que li facis res més, de manera que pots anar a descansar una mica.

—No, ara impossible.—Va negar amb el cap i va redreçar les espatlles—. Me n'haig d'anar a la feina i ja faig tard!